

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-10-16 Nr. 429-210
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja su draudiku sudarė Būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. (duomenys neskelbtini)), kuria draudiko parengtų Būsto draudimo taisyklių Nr. 067¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu buvo apdraustas pareiškėjai nuosavybės teise priklausantis butas, esantis (duomenys neskelbtini), (toliau – draudimo sutartis). Pasirinktas pastatų draudimo variantas – standartinis, namų turto – maksimalus. Draudimo laikotarpis – nuo 2023 m. balandžio 27 d. iki 2024 m. balandžio 26 d.

2024 m. birželio 8 d. draudikas buvo informuotas apie tai, kad 2024 m. balandžio 7 d. pareiškėjos bute įvyko įvykis, t. y. pareiškėja nurodė, kad „trūkūs kanalizacijos stovui reikia keisti visą stovą, ko pasekoje vonioje reikalingas pilnas remontas. Apie įvykį nebuvo pranešta kadangi avarija buvo nustatyta daug vėliau, o tuo metu butas jau buvo draustas „Swedbank“ draudime, ko pasekoje draudimas buvo suformuotas ten“ (toliau – Įvykis).

Draudikas, siekdamas tinkamai išnagrinėti Įvykio aplinkybes, kreipėsi į pareiškėjos nurodytą draudiką *Swedbank P&C Insurance AS*, prašydamas pateikti jam žinomą informaciją. Gavęs minėto draudiko turimas su ginčo žala susijusias nuotraukas ir remdamasis turima informacija, apskaičiavo remonto sąmatą ir draudimo išmokos dydį, tačiau pareiškėja su tuo nesutiko.

Draudiko iniciatyva gyvai buvo atlikta Įvykio vietos apžiūra, padarytos nuotraukos, surašytas apžiūros aktas, kuriame nustatyta, kad, dėl bendro naudojimo kanalizacijos stovo avarijos keičiant vamzdžius name, pareiškėjos bute buvo demontuota vonia, ją ardant buvo padaryta žala vonios apdailai. Siekdamas nustatyti visas Įvykio aplinkybes ir surinkti visą žalai administruoti ir sprendimui dėl žalos atlyginimo priimti reikalingą informaciją, draudikas dėl informacijos pateikimo kreipėsi ir į pareiškėjos daugiabučio namo bendrijos pirmininkę. Ši nurodė, kad daugiabučio namo 12 bute įtrūko kanalizacijos vamzdis, o siekiant išvengti problemų kituose butuose ateityje buvo nutarta pakeisti visą stovą. Bendrijos pirmininkės teigimu, atliekant darbus pareiškėjos bute buvo padaryti minimalūs nuostoliai, o jei pareiškėjos bute būtų buvęs padarytas priėjimas prie bendro naudojimo vamzdynų, nuostolių būtų išvengta.

2024 m. liepos 3 d. draudikas, įvertinęs visą surinktą informaciją, priėmė sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir atitinkamai draudimo išmokos nemokėti bei apie tai informavo pareiškėją.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama išnagrinėti kilusį ginčą. Pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 3 000 EUR draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos patirtą žalą dėl jos buto vonios kambaryje vykusių vamzdžio remonto darbų.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas. Jame draudikas nurodo, kad pareiškėjos turtui žala sukelta ne dėl staiga ir netikėtai įvykusių Taisyklėse išvardytų rizikų. Kaip nustatyta žalos administravimo metu, žala buvo padaryta dėl daugiabučio namo bendrijos sprendimu atliktų vandentiekio remonto darbų. Draudiko teigimu, nagrinėjamu atveju

¹ 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

pareiškėjos turtas nėra nukentėjęs nuo jokio draudimo sutartyje numatyto draudžiamąjį įvykių, o žala vonios apdailai buvo padaryta dėl vykdomų vamzdinių remonto darbų. Atsižvelgdamas į tai draudikas nurodė, kad surinko pakankamai duomenų ir pagrįstai įvykių pripažino nedraudžiamąjį, todėl prašė pareiškėjos reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykių pripažinti nedraudžiamąjį pagrįstumo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti Taisyklėse įtvirtintas draudžiamųjų įvykių sąlygas bei administruojant žalą užfiksuotas įvykių aplinkybes ir nustatyti, ar draudikas pagrįstai atsisakė pareiškėjai mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos patirtą žalą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja teisės aktams. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalį). CK 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai įpareigoja sutarties šalis savo prievolės vykdyti sąžiningai, tinkamai, pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nėra – vadovaujantis protingumo kriterijais. Be to, kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

Šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas ir sąlygas. Draudimo apsauga ir jos teikimo sąlygos nustatomos tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose².

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimos draudimo rizikos laipsnį³. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamąjį įvykių fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)⁴.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjos butas buvo apdraustas „standartiniu“ pastatų draudimo variantu. Taisyklių A. IV dalies 1 punkte numatyta, kad apdrausto turto draudimo apsauga apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų rizikų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje.

Iš Lietuvos bankui pareiškėjai pateikto 2024 m. liepos 3 d. draudiko pranešimo apie priimtą sprendimą matyti, kad draudikas savo sprendimą pripažinti įvykių nedraudžiamąjį grindžia Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a papunkčiu, kuriame įtvirtinta vandens rizika.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

Draudiko vertinimu, pareiškėja prašo pripažinti įvykį draudžiamuoju, vadovaudamasi minėtoje Taisyklių nuostatoje įtvirtinta vandens rizika. Atkreiptinas dėmesys, kad šiame punkte nurodytas draudžiamasis įvykis – šildymo, vandentiekio, kanalizacijos, automatinės gesinimo (sprinklerinės) sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemos avarija: staigus ir netikėtas vandens (nuotekų, garų) išsiveržimas ne pagal paskirtį dėl sprogo, užsikimšimo ar užšalimo iš apdraustose patalpose esančių stacionarių sumontuotų atitekamųjų ar nutekamųjų aprūpinimo vandeniu sistemos vamzdžių, kitų su vamzdžių sistema stacionarių sujungtų vandentiekio, kanalizacijos, šildymo vandeniu ar garu įrenginių, automatinės gesinimo (sprinklerinės) sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų; staigus ir netikėtas vandens išsiveržimas iš kitų su vamzdžių sistema susijusių įrenginių (skalbyklių, indaplovių, akvariumų ir kt. įrenginių) ir akvariumų, nesusijusių su vamzdžių sistema.

Draudikas pabrėžė, kad Įvykiui yra taikoma Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a papunktyje įtvirtinta vandens rizikos pasireiškimo nedraudžiamojo įvykio sąlyga. Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a papunktyje nustatyta, kad nedraudžiamuoju įvykiu pripažintina žala dėl vandens prasiskverbimo vykdant šildymo, kanalizacijos, vandentiekio, automatinės gesinimo sistemos, vėdinimo ar oro kondicionavimo sistemų, taip pat su kitų vamzdžių sistema susijusių gamybinių ar buitinių įrenginių montavimo, remonto, rekonstrukcijos darbus ir kt.

Atkreiptinas dėmesys, kad iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų nenustatyta, kad pareiškėja, reikalaujama draudiko išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią vonios kambario apdailai padarytą žalą, vadovautusi Taisyklėse įtvirtinta vandens rizika. Atvirakščiai – tiek kreipimesi į Lietuvos banką, tiek pirmajame pranešime apie įvykį pareiškėja nurodė, kad žala jos turtui buvo padaryta dėl daugiabučio namo bendrijos organizuoto bendro naudojimo vamzdžio remonto darbų. Minėtas aplinkybes patvirtina ir 2024 m. birželio 17 d. Turto sunaikinimo, sugadinimo aktas, kurio duomenų teisingumas patvirtintas pareiškėjos parašu. Turto sunaikinimo, sugadinimo akte nurodyta: „Trūkus bendro naudojimo kanalizacijos stovui, keičiant vamzdžius bute buvo demontuota vonia, jos ardymo metu buvo padaryta žala vonios apdailai.“

Minėtame akte aprašyti nuostoliai: sudaužytos, pažeistos keraminės plytelės, nepataisomai sulaužyta vonios apdailinė sienelė, sudaužyta stiklinė lentynėlė, demontuota vonios kraštų hermetinė apdaila. Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad vandentiekio avarija pareiškėjos bute nebuvo, jos bute netrūko joks vamzdis, neišsiveržė vanduo, avarija įvyko kitame bute, tačiau pareiškėjos butas dėl šios avarijos užlietas nebuvo.

Todėl Įvykiui negali būti taikomos Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 papunktyje įtvirtintos⁵ vandentiekio avarijos apdraustame bute ar gretimose patalpose, dėl kurios žala apdraustam turtui būtų padaryta dėl vandens poveikio, sąlygos. Taip pat Įvykiui nėra taikytina ir Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a papunkčio sąlyga, nes žala apdraustam turtui buvo padaryta ne dėl vandens prasiskverbimo, atliekant bendrojo naudojimo vamzdžio remontą, o žalą vonios apdailai lėmė vonios demontavimas dėl būtinybės atlikti bendro naudojimo vamzdžio remonto darbus. Svarbu pažymėti, kad nors draudikas atsiliepiame į pareiškėjos kreipimąsi rėmėsi Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a papunkčio sąlyga, tačiau kartu atsiliepiame draudiko atstovo atliktos turto sugadinimų apžiūros pagrindu nurodė, kad apdraustame bute nebuvo fiksuota jokių vandens išsiliejimo požymių.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią vonios kambariui padarytą žalą, kilusią dėl bendro naudojimo vamzdžio remonto, o ne dėl išsiliejusio vandens.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punktas ir 7 dalis įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Nagrinėjamu atveju draudikas, siekdamas išsiaiškinti visas Įvykio aplinkybes, atliko Įvykio vietos apžiūrą, jos metu buvo nustatyta, kad dėl bendro naudojimo kanalizacijos stovo avarijos keičiant vamzdžius name pareiškėjos bute buvo demontuota vonia, ją ardant buvo padaryta žala vonios apdailai. Papildomoms Įvykio aplinkybėms išsiaiškinti draudikas kreipėsi ir

⁵ Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.2 a) ir b) papunkčiai.

į pareiškėjos daugiabučio namo bendrijos pirmininę, ši informavo, kad žala pareiškėjos turtui buvo padaryta keičiant bendro naudojimo kanalizacijos vamzdžio stovą. Pareiškėja Lietuvos bankui pateiktame kreipimesi šių aplinkybių neginčija.

Vertinant aptariamo įvykio požymius draudimo sutarties sąlygų kontekste, pažymėtina, kad Taisyklių A dalies IV skyriaus 4 punkte įtvirtinti bendrieji nedraudžiamieji įvykiai, kai be neatlyginamų nuostolių, įvardytų Taisyklių A. IV dalies 1 punkte, draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo, užteršimo ar kitų apdrausto turto defektų, atsiradusių dėl apdraustame pastate ar patalpoje vykdytų arba vykdomų statybos, paprastojo remonto, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbų; už apdrausto pastato ar patalpos ribų vykdytų arba vykdomų statybos, paprastojo remonto, rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbų (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.4.1 ir 4.4.2 papunkčiai).

Sutiktina su draudiko argumentu, kad nėra pagrindo pripažinti įvykį draudžiamuoju, nes žala pareiškėjos vonios apdailai buvo padaryta dėl remonto darbų, vykdytų keičiant bendro naudojimo kanalizacijos vamzdžio stovą, ir įvykis atitinka Taisyklėse įtvirtinto nedraudžiamą įvykio požymius. Taip pat draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi pagrįstai nurodė, kad neįvyko jokie staigus ir netikėto draudžiamą įvykio požymius atitinkančio įvykio, nes nuostoliai dėl vonios demontavimo ir jos apdailos sugadinimo buvo patirti, siekiant atlikti bendro naudojimo vamzdžio remontą, paties įvykio pobūdis neatitinka draudimo sutarties šalių sutartų draudimo apsaugos, teikiamos apdraustam pastatui, sąlygų.

Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, surinktų duomenų visuma leidžia konstatuoti, kad pareiškėjos nurodyto įvykio priežastys ir žalos pobūdis neatitinka jokie Taisyklėse įtvirtinto draudžiamą įvykio, kurio atsiradimo riziką draudikas būtų prisiėmęs vadovaudamasis su pareiškėja sudaryta draudimo sutartimi ir kurio faktas lemtų draudiko prievolę išmokėti draudimo išmoką. Atvirkščiai, Lietuvos banko vertinimu, draudiko pateikti duomenys pagrindžia aplinkybę, kad įvykis atitinka Taisyklių A dalies IV skyriaus 4 punkte įtvirtinto vieno iš nedraudžiamųjų įvykių sąlygą. Minėtas išvadas paneigiančių duomenų Lietuvos bankui nepateikta.

Nenustačius įvykio atitikties draudžiamą įvykio sąlygoms, darytina išvada, kad nėra pagrindo draudikui įvykį pripažinti draudžiamuoju ir mokėti pareiškėjos reikalaujamą draudimo išmoką, todėl pareiškėjos reikalavimas išmokėti draudimo išmoką yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis